

Yayın Değerlendirme / Book Reviews

*Doğu'dan Batı'ya Masalın Serüveni:
Dünya Masalları (2 cilt).* Ed. Prof. Dr.
Fatma Ahsen Turan, Prof. Dr. Habibe Yazıcı
Ersoy ve Doç. Dr. Şengül Demirel, Nobel
Kültür Yayınları, 2022.*

Tunahan Eren Arslan**

İnsan, hayvan veya olağanüstü varlıkların gerçek olmayan bir zaman ve mekânda başlarından geçen olayların anlatıldığı; toplumsal tecrübelerin, geleceğe dair ümit ve beklentilerin yansıtıldığı; başında, sonunda ve ortasında bazı kalıp ifadelere yer verilen, inandırmak iddiası olmayan, sözlü kültür geleneği anlatıcıları tarafından dilden dile, nesilden nesile sözlü olarak yaratılıp aktarılan; dinleyicileri eğitmek, eğlendirmek ve öğüt vermek gibi işlevleri olan halk bilgisi ürünleri olarak tanımlayabileceğimiz masal, en çok araştırılan halk edebiyatı türlerindedir. Masallar, her ne kadar tüm kültürlerde benzer özellikler taşısalar da her halkın masallarında o toplumun kültürünü yansıtan yegâne unsurlar mevcuttur, dolayısıyla da masallar ait oldukları yörenin dil, üslup, âdet ve geleneklerini yansıtmaktadırlar.

Masallara dair mevcut müktesebatımıza baktığımızda tüm toplumların masallarını tek çatı altında ele alıp inceleyen mevcut bir çalışma bulunmamaktadır. “Doğu'dan Batı'ya Masalın Serüveni: Dünya Masalları” akademik anlamda bu çerçevede yapılmış olan ilk çalışma olması nedeniyle önem arz etmektedir. Kitapta Çin'den Hindistan'a, Türkiye'den Norveç'e geniş bir coğrafyadaki masallar ele alınmıştır. Masallar, yurt içinde ve yurt dışında üniversitelerde görev

* Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Arslan, Tunahan Eren. “Doğu'dan Batı'ya Masalın Serüveni: Dünya Masalları (2 cilt). Ed. Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan, Prof. Dr. Habibe Yazıcı Ersoy ve Doç. Dr. Şengül Demirel, Nobel Kültür Yayınları, 2022.” *bilig*, no. 106, 2023, 199-206.

** Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı – Ankara/Türkiye
ORCID: 0000-0003-1994-475X
tunahan.arslan@hbv.edu.tr

yapan, alanının uzmanı akademisyenler tarafından dil, üslup, konu ve masallar hakkında yapılan çalışmalar bakımından ele alınarak değerlendirilmiştir. Her değerlendirmenin sonunda o ülkeye ait üç masal metni verilmiştir.

“Masal dinlememiş çocuklar büyüyünce kendi resmini bile cetvelle çizer.” epigrafi ile okuyucuyu selamlayan kitabın 1. cildi Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan'ın “Sözlü Anlatı Geleneğinin Ustaları: Masal Anaları” (ss. 5-18) makalesi ile başlar. Makalede masalların ihtiva ettiği kültürel genetik kodlar, masalları kimlerin anlattığı, masal anlatıcılarının vasıfları, masalın neden ve ne zaman anlatıldığı konuları irdelenmektedir. Anlatma saati ve mekânının, anlatma sebebinin, dinleyicilerin dikkatleri, ilgileri ve verdikleri tepkiler ile masalıcının o anki ruh hâlinin anlatılan masalda farklılıklar doğurduğunun altı çizilmiştir. Masal anlatıcılarının masal türünü iyi bilmelerinin yanı sıra repertuvarlarında yeterli sayıda masal olması gerektiği, masal derlemesi yapan kişilerin de derleme yapacakları kişileri iyi bir hafızaya sahip olan, yaşadıkları çevreyi, kültürü seven ve doğru nakletme özelliklerine sahip kişiler arasından seçmeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Daha sonra Dr. Z. Görkem Duran Gültekin'in “Kaf Dağı'nın Ardından Anka Kuşu'nun Kanadından Süzülüp Gelen Türk Masalları” (ss. 19-64) başlıklı makalesi gelmektedir. Makalede masal tanımlarına eleştirel yaklaşılmış, formel kavramı irdelenmiş, masalların şekil ve içeriğine dair temel özellikler ifade edilmiş ve Türk masal araştırmalarındaki tasnif çalışmaları hakkında etraflıca bilgi verilerek yeni bir Türk masal kataloğu hazırlanması ihtiyacının gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Dr. P. Nurdan Gümüštepe'nin “Türkiye'deki Masal Araştırmalarının Tarihçesi” (ss. 65-94) başlıklı makalesinde Türk masal araştırmalarının tarihini etraflıca açıklayan bilgiler verilmiştir. Bahsi geçen tüm çalışmaların Türk milletinin oldukça zengin bir masal dağarcığına sahip olduğunun ispatı olduğu değerlendirilmiştir. Bu noktada günümüze dek Türk masal külliyyatının hazırlanmamış olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu noktada 2019 yılı itibarıyla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığınca hayata geçirilmiş olan Türk Masal Külliyyatı-I (TÜ-MAK-I) Projesine ayrı bir parantez açılmıştır. Uzun vadede Türk masallarıyla ilgili sesli, görüntülü ve yazılı kaynaklar ile bugüne kadar yapılmış araştırmaların, derlemelerin, lisans ve lisansüstü tezlerin, hatta özel arşivlerdeki metinlerin tek çatı altında toplanması ve bilimsel yöntemlerle incelenerek külliyata dâhil edilmesinin planlandığı vurgulanmıştır.

Japon masallarının ilk örneklerinin nasıl teşekkül ettiğinin izahı ile başlayan Doç. Dr. Okan Haluk Akbay'ın "Japon Masallarının Tarihsel ve Kültürel Temelleri" (ss. 95-135) başlıklı makalesinde Japon masallarının karakteristik özellikleri ve Japon masallarına ilişkin önemli çalışmalar değerlendirilmiştir. Japon masallarının ilk örnekleri olarak Japon adaları üzerinde kurulan ilk devlet olan Yamato Beyliğini oluşturan klanların kendi efsane, söylence, kahraman ve inanışlarını birbirlerine aktarmaları gösterilmiştir. Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türközü'nün "Dingin Sabahlar Ülkesi Kore: Bir Varmış Bir Yokmuş" (ss. 136-178) adlı makalesinde Koreli araştırmacıların masala dair tanımlamaları, Kore edebiyatında masalın menşei ve masallar üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ardından Kore halk masallarının özellikleri, dil, şekil ve üslup açısından ele alınmıştır. Prof. Dr. Bülent Okay'ın "Asya'nın Doğusundan Bilgeler Ülkesinden: Çin Masalları" (ss. 179-221) adlı makalesinde Çin'de masal tanımı içine giren anlatı türüne rastlanmadığı gerekçeleriyle anlatılmıştır: "Çinliler yerleşik yaşam tarzını benimserken Türkler ise göçebe yaşam tarzını benimsemişlerdir. Masalları, efsaneleri de buna göre biçimlenmiştir. (...) Yerleşik düzendekiler yazıya ihtiyaç duyarken, göçebe yaşam tarzını benimseyenler yazıya ihtiyaç duymazlar. Örneğin Çinliler her olayı kayıt altına alırken göçebeler, kültür birikimlerini sözlere yüklerler. (...) Kimin ne zaman söylediği belli değildir." (181-182). Tam da bu noktada masal tanımlarındaki "halkın yarattığı olağanüstü hikâyeler" ve "ağızdan ağza aktarılan hikâyeler" biçimindeki ifadeler örnek gösterilerek Çin'de bizim bildiğimiz manada masal formunda bir anlatının olmadığı ifade edilmiştir.

Doç. Dr. Şengül Demirel'in "Masal İçinde Masal Dünya İçinde Dünya: Hint Masalları" (ss. 222-266) adlı makalesinde pek çok yabancı unsuru kendi potansında eritmiş ve böylece çok renkli ve zengin bir kültür dünyası yaratmış olan Hindistan'ın ve Hint kültürünün dünyaya tanıtılmasında Türk hükümdarlarının büyük katkıları olduğu vurgulanmıştır. Dr. Mustafa Sarper Alap'ın "Sözün Büyüsü: Pakistan (Urdu) Masalları" (ss. 267-288) adlı makalesinde Urdu edebiyatına özgü masallar tanıtılmıştır. Dr. Melek Gedik'in "Şekil, Dil ve Üslup Bağlamında İran Masal İncelemeleri: Keçi, Konuşan Kuş ve Kırk Zülûf" adlı makalesinde (ss. 289-353) 19. yüzyıldan itibaren Sadık Hidayet öncülüğündeki başlayan masal derleme çalışmaları irdelenmiş, yazarın Türkçeye aktardığı Keçi, Konuşan Kuş ile Kırk Zülûf adlı masalların Fars dili ve kültüründe yer alan masal türünün yakından tanınması adına bir fırsat oluşturacağı ve komşu ülke İran ile masallar özelinde kültürel açıdan ne gibi benzerlikler ve farklılıklar bulunduğu görülmesine olanak sağlayacağı düşünüldüğü değerlendirilmiştir.

mıştır. Prof. Dr. Makbule Sabziyeva'nın "İnsanın Gördüğü Şey, Görülebilecek Şeyin Hepsini Değildir: Etiyopya Masalları" adlı makalesinde (ss. 354-372) masalların Etiyopya'nın zengin folklor hazinesinin öğrenilmesi ve halkının gelenek, göreneklerinin sözlü edebiyat aracılığıyla tanınması için fırsat sunarak uzak bir ülkenin farklı dünyasının araştırılmasına davet çıkarmakta olduğu vurgulanmıştır. Irak Araplarına ait masalların üzerinde durulduğu, bu coğrafyada yaşayan insanların masal anlatma geleneği, masalların yapı ve muhteva özelliklerinin irdelenildiği Prof. Dr. Necdet Yaşar Bayatlı'nın "Kaynayan Yedi Kazandan Padişahın Kızına: Irak Arap Masalları" (ss. 373-392) başlıklı makalesinde Türklerin Irak coğrafyasında tarih boyunca altı devlet kurmuş olması ve Osmanlı döneminde bu coğrafyanın devletin en önemli kültür ve ticaret merkezlerinden biri olması nedeniyle masallarında Türk kültür izlerinin çok etkili bir şekilde mevcut olduğu vurgulanmıştır. Dr. Mariia Talianova Eren'in "Rus Halk Masalları ya da Kadim Rusya'ya Bir Serüven" (ss. 393-447) adlı makalesinde masal derlemeciliği açısından Rus kültüründe A.S. Puşkin'in yeri irdelenmiş, Rus halk masallarının en geniş grubunu olağanüstü masalların oluşturmakta olduğu tespit edilmiştir. Rus halk masalları üzerine yapılmış çalışmalar irdelenmiş, Rus halk masallarının türleri ve yapısı üzerinde etraflıca bilgi verilmiştir.

2. Cilt Prof. Dr. Abdulvahit Çakır'ın "İngiliz Peri Masalları: Bahçelerde Kızıl Ot, Senin Adın Tom Tit Tot!" (ss. 5-28) adlı makalesi ile başlar. İngilizlerin ve genel olarak Batı Avrupa ülkelerinin halk masallarının birçoğunun birbirlerinin türevleri sayılabilecek kadar benzeşmekte olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan günümüzde İngiltere'de çok sayıda hikâye/masal anlatma kulüpleri ve festivalleri bulunduğu, buralarda amatör ve profesyonel öykü anlatıcılarının sahne aldığı ifade edilmiştir. Bunlara *Festival at the Edge in Shropshire*, *The Lakeland Storytelling* örnek verilmiştir. İrlanda halk masallarında, mutlu sonların oldukça nadir olduğu değerlendirilmesinin yapıldığı Prof. Dr. Nazan Tutaş'ın "Zümrüt Ada İrlanda: Üç Yapraklı Yoncaların Gizemli Toprakları" (ss. 29-53) başlıklı makalesinde, masal ve efsanelerde geçen önemli figürlerden bahsedilmiştir. Yine Prof. Dr. Nazan Tutaş'ın "Mitlerin ve Efsanelerin Büyülü Ülkesinden: İskoç Masalları" (ss. 54-80) adlı makalesinde İskoç masallarının en belirgin özelliğinin diyalogların tekrarları, kahramanlar ve devlerle ilgili maceraların tekrar tekrar anlatılması olduğu tespiti yapılmıştır. Prof. Dr. Seda Köycü'nün "Büyük İşgal Döneminde Başlayan Masallar Diyarında Yolculuk: Polonya Halk Masalları" (ss. 81-111) başlıklı makalesinde Polonya halk masallarında Baniialuka, kuzey rüzgârının armağanları, kuzuya dönüşen erkek kardeş, oğlan kılığına girmiş kız, yedi kuzgun, hortlak

gibi temaları ve ev, yol, ağaç, elma ağacı/elma, bataklık, zenginlik/zengin, yoksulluk/yoksul, sakatlık/sakatlar, suskunluk, sağırlık/sağırılar, yalan/yalancı, para, ekmek, yumurta, yüzük, kül, metamorfoz, ziyaret, dağ, hazine/define, taş, kitap, ay, eğrelti otunun çiçekleri, orman, vücut, kilise, düğün, ödül, ceza, çocuk motiflerinin ön plana çıktığı söylenmiştir. “Norveç Masalları: Güneş'in Doğusuna, Ay'ın Batısına Doğru” (ss. 112-145) adlı makalesinde Prof. Dr. Makbule Sabziyeva, popüler Norveç halk masallarının kahramanları arasında yer alan Espen Askeladd veya Askeladden (Küloğlan)'a ayrı bir pencere açmıştır. Doç. Dr. Başak Uysal “Kuzey Işıklarının Gölgeleleri: Danimarka Masalları” (ss. 146-173) başlıklı makalesinde Danimarka masallarının her ne kadar evrensel kodları barındırsa da tema, içerik, diyalog örgüsü, zaman/mekân kullanımı ve üslup gibi formalist unsurlar bakımından diğer ülke masallarından ayrıştığı değerlendirilmesini yapmıştır. Yazıda Danimarka masallarının, Nordik/İskandinav masal kültüründen ayrılmaz bir yapıya sahip olması nedeniyle doğrudan Danimarka kültürüne ait masalları ayırmanın öncelikle yapılması gereken iş olduğunun altı çizilmiştir. “Bin Göller Ülkesinin Beyaz Zambakları Finlandiya Masalları” (ss. 174-218) adlı makalesinde Doç. Dr. Ülker Şen, Fin masallarında hayvan ve peri masallarının çokluğuna dikkat çekmiştir. Finlandiya masalları üzerine yapılmış Türkçe bir çalışmaya rastlanmamış olduğuna vurgu yapılmıştır. Doç. Dr. Hasan Güneş “Grimm Kardeşlerle Dünyaya Açılan Kapı: Alman Masalları” (ss. 219-266) başlıklı makalesinde Alman masallarının derlenme süreçleri, Alman masallarının etimolojik kökeni ve Alman masallarında göze çarpan tipik özelliklere dair bilgiler vermiştir. “Masalın Fransa Yolculuğu Fransız Masal Geleneği 17. yy. Charles Perrault Örneği” (ss. 267-297) adlı makalesinde Dr. Aliye Genç-Prof. Dr. Perihan Yalçın, Fransız masallarının dil, şekil ve muhteva özellikleri, Fransız masallarının oluşum süreci ve Fransız masallarında anlatma geleneği hakkında bilgi vermiştir. Prof. Dr. Melahat Pars'ın “Vardar Ovası'nın Büyüsü: Makedon Masalları” (ss. 298-330) başlıklı makalesinde Makedon halk bilimi çalışmaları tarihinde önemli masal derleme çalışmaları gerçekleştirmiş üç önemli masal derleyicisinden bahsedilmiştir. Ayrıca makalede Makedon masallarında kullanılan halk dilinin en önemli özelliklerinden birinin her masalda çok sayıda Türkçe kelime kullanılması olduğu belirtilmiştir. Türklerle yüzyıllarca birlikte yaşayan Makedonların Türkçeden bu denli etkilenmeleri ve söz konusu etkinin masallarına da yansımalarının bu açıdan dikkat çekici olduğu vurgulanmıştır. Yine Prof. Dr. Melahat Pars'ın “Beyaz Şehir Ülkesinin Sihirli Dünyası: Sırp Masalları” (ss. 331-360) adlı makalesinde 19. yy. Sırp halk edebiyatına bakıldığında masalların

Sırp epik şiirleri içinde yer aldığı için görüldüğü, dolayısıyla da masalların değeri-
ninin daha geç zamanda algılanıp ayrı bir tür olarak incelendiği ifade edilmiştir.

“Kaf Dağı’ndan İğman’a, Ali Cengiz’den Kamber’e; Boşnak Masalları” (ss. 361-417) başlıklı makalesinde Doç. Dr. Ömer Aksoy, Boşnak masallarının tasnifi, Boşnak masallarının genel hususiyetleri, Boşnak masallarının motif, tema ve yapısal hususiyetleri ile Türk-Boşnak masalları arasındaki münasebetler üzerinde durmuştur. İlk dönemlerde yapılan Boşnak sözlü kültür ürünlerinin derlenmesi konusunda tür meselesi tartışılmaksızın, derlenen malzemelerin bir bütün olarak yayımlandığı, sonraki dönemlerde ise derlenen malzemelerin tasnif edilmesi ve türlerin tanımsal olarak çerçevesinin çizilmesi meselesine Boşnak araştırmacılarının yoğun bir mesai harcamış olduğu değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmalar ve sınırlamaların Avrupadaki masal araştırmaları ve masalların tasnif edilmesi ile alakalı çalışmalarla paralel bir biçimde gelişme gösterdiği belirtilmiştir. Boşnak masallarının biçim ve muhteva itibarıyla komşuları Slavların sözlü yaratım gelenekleri ile paralellik gösterdiği; ancak Boşnakların Müslüman bir topluluk olması ve tarih boyunca Türk kültürü ile sıkı bir münasebet içerisinde bulunmasının onların sözlü kültür ürünlerinin Avrupa ve komşu kültürlerin sözlü ürünlerinden ideolojik anlamda daha farklı bir çizgide şekillendiğinin altı çizilmiştir. Araştırmacı tarafından Boşnak masalları ile Türk masallarının mukayeseli bir biçimde yeterli seviyede çalışılmamış olduğu vurgulanmış, 2010 yılında Yusuf Ziya Sümbüllü ve Ceylan Ayazma tarafından kaleme alınan *Boşnak Halk Masalları* adlı çalışmanın bunun tek istisnası olduğu belirtilmiştir. “Çift Başlı Kartalın Kanatları Altında Arnavut Masalları” (ss. 418-449) adlı makalesinde Ece Dillioğlu ve Tolga Dillioğlu, Arnavut masallarında yer alan karakterleri önemleri ve fonksiyonları açısından iki gruba ayırır. Bunlardan ilki hayatın gerçekliklerini ortaya koyan ve somut canlılar olarak karşımıza çıkan gerçek karakterlerdir. İkincisi ise mitolojinin veya bir inancın ürünü olarak karşımıza çıkan efsanevi karakterlerdir. Bu efsanevi karakterler hem yeryüzünde hem yer altında hem de kozmik dünyada yaşamaktadırlar. Bunlar varlıkları ile masallara karakter açısından zenginlik katarlar ve bu karakterler aracılığı ile aslında o toplumun geçmiş mitolojik zenginlikleri de gün yüzüne çıkmaktadır.

“Ebedî Gençlik ve Sonsuz Hayat, Masalın Dünyası: Rumen Masalları” (ss. 450-506) başlıklı makalesinde Doç. Dr. Neriman Hasan ve Dr. Ana Maria Pantu, Rumen masallarında üslup, konu ve kahramanlar üzerinde durmuştur. Filiz Çölmekçioğlu “Koca Balkan Dağlarının Dinmeyen Esintisi: Bulgar Halk Masalları” (ss. 507-538) adlı makalesinde Osmanlıların Balkanlardaki

varlığının sonucu olarak birçok Türk masal unsurunun Bulgar masalına karıştığını söyler. Bu duruma örnek olarak Orta Çağ Bulgar folklorunda henüz yer almayan Kurnaz Petır tiplemesinin Nasreddin Hoca'dan etkilenecek oluşturulduğunu söyler. Ayrıca Türklerin zekâsını ve aklını temsil eden “Keloğlan” tiplemesinin Bulgar masallarında “Keleş” olarak karşımıza çıktığını; Türk masallarında kurnaz, açgözlü ve çıkarıcı bir kişi olan “Köse” tiplemesinin Bulgar masallarında kurnaz, yalancı “Köse” olarak yer aldığını söyleyerek düşüncesini temellendirir. “Yunanistan'da Masal Araştırmaları ve Çağdaş Yunan Halk Edebiyatından Seçme Masallar” (ss. 539-586) başlıklı makalesinde Doç. Dr. İbrahim Kelağa Ahmet, Yunanistan'da masal araştırmalarının geçmişi ve ilk derleme çalışmalarından, Yunan masallarının dil, şekil ve üslup özelliklerinden ve masal formellerinden bahseder. Yunan kültüründe masalın geçmişinin antik döneme kadar uzanmakta olduğunu, 19. yüzyılda Yunanistan'da masala karşı öncelikle Avrupalı araştırmacıların, özellikle de içlerinden eski Yunanca bilenlerin özel bir ilgisi olduğunu söyler. Yazıda Yunan masal araştırmacılarının masal metnini, daha geniş bir okur kitlesi tarafından anlaşılır olması için derlendiği bölge ağzından standart Yunancaya uyarladıkları ve bu konuda herhangi bir açıklama dahi yapmadıkları için eleştirildiklerinden dem vurulmuştur. Masalda millî unsurun onun üslubu olması nedeniyle metne dönük müdahalelerin bu özgün üslubu ortadan kaldırdığının altı çizilmiştir.

Dr. Nihal Kalkan Yağcı'nın “Bu Yoldan Gitti, Diğerinden Döndü. Masal Sırası Arjantin'e Geldi” (ss. 587-613) adlı makalesinde yüzyıllar boyunca sömürge altında kalmış olan Arjantin halkının, dilinden inanç şekline, günlük alışkanlıklardan, toplumsal yaşam şekline kadar farklı milletlerin kültürlerinden etkilenmesine rağmen kendi geleneksel kimliğini koruyabildiği söylenmiştir. Toplumsal bellekte kurgulanarak nesilden nesile aktarılan farklı kültürlerden beslenerek biçimlendirilen Arjantin halk masallarının ulusal ve evrensel değerlerin birleştiği zengin bir içeriğe sahip olduğu vurgulanmıştır. “Yeni Dünyanın Yerli Anlatıları: Kızılderili Masalları” (ss. 614-637) başlıklı makalesinde Dr. Nisa Harika Güzel Köşker, Kızılderili masallarının Avrupa veya diğer ülkelerdeki masallardan birçok yönden farklı olduğunu vurgulamıştır. Masalların, Kızılderili kabileler ve halklar için yüce doğa eşliğinde ateş etrafında sahnelenen son derece önemli bir sözlü anlatı geleneği olmakla beraber yerli halkın insan doğasını anlama çabası, kıta doğası ile ilişkisi ve doğa karşısındaki güçsüzlüğü ve tüm bunlardan çıkarılması gereken hayati dersler üzerine yoğunlaşmış olduğu belirtilmiştir. Kızılderili masallarını Kuzey Amerika coğrafyasını eşsiz kılan unsurun yerli halkların

doğa ile olan uyumlu ilişkisi ve doğayı iletişim kurulabilecek bir varlık olarak algılamaları olduğu değerlendirilmesi yapılmıştır. Kızılderili masallarının kabilelerin belleklerinde yaşadıkları dilden dile aktarılan duygular, düşünceler, düşler, korkular ve doğayla ilgili öğretici inanışlar ile yerli halkın büyüklerinin geçmiş yaşantılarını ve görüşlerini açığa çıkarırken, yine kabilelerin avcılık, toplayıcılık, balıkçılık ve tarım faaliyetleri gibi günlük hayata yönelik edimleriyle ilgili bilgileri de içermekte olduğu ifade edilmiştir. Tüm bu öğelerin birleşmesiyle oluşan kültürel doku, Kızılderili masallarını sadece iyi olanı betimleyen ve sonu mutlu biten anlatılardan çok Amerika kıtasındaki güçlük ve mücadeleleri tasvir eden efsanelerin ve hikâyelerin bir birleşimi yapmakta olduğu dile getirilmiştir. Prof. Dr. Makbule Sabziyeva'nın "Eskimo Masalları: Geçmişe Uzanan Yollar" (ss. 638-671) adlı makalesinde ise Eskimolar adı altında birleştirilen halkların yaşayışı tanıtılmış, Eskimoların kültürünü ve dil özelliklerini inceleyen Eskimoloji bilim dalının tarihçesi irdelenmiştir. Makalede Eskimo mitolojisinde evrenin ünlü efsanevi yaratıcılarının yanı sıra çeşitli cüceler, devler, insan şeklinde hayvanlar, kötü ruhlar tungaklar, doğa fenomenleri ve nesnelere gibi ikinci dereceli karakterlerden oluşan büyük bir karakter dizisinin öne çıktığı; bu karakterlerin, masalarda bazen denizin, evrenin veya gökyüzünün "efendileri" olan ana karakterlerle bir araya gelmekte bazen de bağımsız olarak bir masalın karakterleri olarak ortaya çıkmakta olduğu ifade edilmiştir.

Masal, insanları buldukları ortamdan alarak başka diyarlara götüren büyümlü bir dünya ve bir aynadır. Bu aynada söz konusu milletin folklorunu, kültürünü, inanışını, hoşgörüsünü ve maddi kültürünü buluruz. Milletin genel karakterini, yüzyıllar boyu biriktirdiği ahlaki değerlerini, özlem ve ülkülerini masalarda bulmak mümkündür. Masallar ait olduğu toplumun bireylerini bir kitle olmaktan kurtararak, aralarında "duygu düşünce birliği" olan bir "millet" yekûnuna getirir. Masallarıyla benzersiz bir hazineye sahip olan her kültürün titizlikle değerlendirildiği "Doğu'dan Batı'ya Masalın Serüveni: Dünya Masalları" adlı bu çalışma, kapsamı bakımından masal araştırmaları sahasında gerçekleştirilecek gelecek çalışmalara katkı sağlayacak nitelikli bir başvuru kaynağıdır. Çin'den Hindistan'a, Türkiye'den Norveç'e geniş coğrafyadaki masalları teker teker inceleyen bu değerli çalışma içeriğiyle olduğu kadar 1118 (447+671) sayfalık hacmiyle de dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın masal araştırmalarına katkı sağlamasının yanı sıra zengin içeriği dolayısıyla her ülkenin masal müktesebatını ayrı ayrı inceleyen yüksek lisans ve doktora tezi boyutunda yapılacak yeni çalışmalar için bir işaret fişegi olmasını ümit ediyoruz.